

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ser[m]ones de septe[m] viciis criminalib[us]
eoru[m]q[ue] remediis magistri Pauli Wan theosophi et
co[n]cionatoris Patauiensis eximii**

Wann, Paul

[Augsburg], 1517

VD16 W 1186

De vsura. Ser. CXXXIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30065

De usura

ne veniat recepturi plena satisfactio. Et si qd de fideiur. ut bis qd debet restituere plenam in notescat et venire possint sua repetentes. tunc et ut scandalum qd in publico pro usuris exercendas ab eo mlti est flicu h mo qd in publica pnia dicitur et emendet. qd ut dicitur de pe. et re. c. j. Manifesta peca si se occulta correptione purgata. Qd si tal' usurari' si fecerit publice fm Alex. lo. n det ei sacrum n ecclesiastica sepultura. Tertio si bz aliq infra usuraz qd ea casset p publicu istrumetu vl redigar ad dbitu xitaru. Quarto si aliqd des fic ad explicadu vl dbitu obligadu faciat fieri publicu istrumetu atqz dbitu cautiones: sic expi mit i. e. qd. d vsu. li. vj. Et bz magnos verius qz iur. doc. fideiussor usurarij tenet solidu ad restitum oim usuraz certaz ac icertaz: ac etia male ablatoz p usurariu extortoz qntu se vs res p dce hereditat' extredut. Et b habito rspecu ad p dce cautionis rps. na lz tpe p stite cautionis pncipal' eor soluedo: demiqz factitaces ei' eene exhauste alit qz i fstruatoibz pdictis: nihilomin' si dciussor fmaebit ad oia obligat'. Et lz excepto iopte pncipali/ n en fideiussori ei' in dicro casu/ Ex his puz qntu piculu e' usurarijs et ma xime publicis. vñ ex mille/ imo decem milibz vs vñ e' qd deo mo satisfaciatur. Suo mo diei p de omibz raptoribz et oppssio: ibz pauperz pnblicis: imo de ceteris res male qstias possiditibz et oer culis. qd licz n sine obligati ad publicadu et pco/ nisandū eo mo qd usurarij publici: tñ pniaz age re n valēt nisi fstruāt mo p dco dū b facer pnt i vira: nec eis p dce restituti p' morte illa rez fstruēdi zc. ¶ Secdo qri p' de eo qd se spote obli/ gavit ad vsuraz restoz: credēs usurarij bona ad b sufficer: et postea iuente n sufficer: verū de suo ppo satisfacer tenear. Ad b rñder s. Ber. i tracr. d restitue. qd aut obligavit se disticere: puz ta si tñ bter d bōis d ficut: et tñ n obligat nisi p rāto qntu iuente d bonis ei'. aut obligavit se i disticere: tñ si op' ed suo ppo supplet tenet/ ita qd itegre soluat. L' rō ē: qd seipz p pniaz vbis illa qavit. Et licz i rētiōe hñit se velle disticere obligat qzuis n expssit: tñ p b se p' excusare: qd mag' stat obligatiōi expsse qz incētiōi oclre quā qd n expssit sibi ipueci: qd p' ispiētiā suaz suo iure creditores fraudari nō dñt. ¶ Tertio qri p' vuz p publicu istrm ab usurario seipiel cautiones d restituēdis vsur' et male ablati ad volūtatē suā possit itez sine pctō pmissioez hāc eidē relaxat' et istrm cautionis redder vl cassat' Ad b rñder s. Ber. vbi s. qd si ille qd se p' obliga vit tñc flaxatioez perit ē cōpos sue mētis et b postulec ipozitū: pōr sine pctō istrm h' obliga tiōis cassat': cū sal' ei' eē dbeat i manu sua: nec teneat hō salutē aie ei' cū ppo scādalo pcurat: nec ēr p' b a vinclo dbitoz remāerz absolue. vexp' tñ sec' eē si tal' obligat' eē suo placo. De/ niqz ad dūredū ē: qd si usurari' n p' bñe fideiussor rē nec p' g'ra: tñc bz Jo. an. iuret illa n posse hñe: et iuret se facuz qd cauet: et sufficē maxime si b p' tñc ē. v' d' dona. inc' vi. et v' c. p' l' ras. Dis

igit' pmissio det usurario pnia et nō pzi' sic p' d p' i dco. c. qz. nā si qd alit eū absolueret: ebe saurizaret sup seipm diuinu iudiciu: et aiaz ilz li' p' capitate i p' fudū ifernu: nec i' g'raia excusa rēc eū. v' e' d' mu. et dā. da. c. si culpa. Ecce i qn to piclo s' usurarij: r'apozes: fures: pauperz op p' fozes: p' exatioes iniustas d' fraudulētos faciētes. restamēta nō creqntes: et bzeut' om'es res iniustas possidētes. Rogem' q' d' dū zc.

De usura. Ser. CXXXIII.

Mutuū da. nihil

in spāces. Lu. vj. ¶ Jā p ples fmo nes audist' d vicio vlure: i qnto ēe piclo sine usurarij pstruati. qd modis vsura cō mitta' publice et oclre. et quō usurarij tenent ad restoz. Nūc pñr itēdo sūmari dicere d vsu ra p modū epilogatois: v' facili' q' dicta s' i p' cedētibz fmoibz valeat mēorie cōmēdari. Pro g'ra Ave. ¶ Mutuū da. zc. vbi s. P'io viden dū ē d vsura i gnālī. scdo d ei' disticōe. r'io de qbusdā dubitatioibz circa hēc p'ingētibz zc.

¶ Circa p' mū ē notādū/ qd vsura est qd d' fori accedit: siue sit pecūia esca/ velt' spēs/ ligua/ fuitiū/ v'z ferec oibz. c. xij. q. iij. Et subicell' g'it ex pacto pcedere: v' ēr ex itētiōe pcedere p' comitāt' v' l' b' f' qntē. Et accipit hic soz p dbita qntitate rei mutuate i mā occurrere: scz pecūia frumēro/ vino/ oleo/ z silibz. Et sic soz ē capita le creditoz' expssuz vl palliatū. Nec vsura cō/ mitta' p' nisi circa sozē et capite' rez mutuab' lū. Et hēc vsura tā exēcrāda r'puzat: q' tus nā lediuitū et canōicū vni'ozmit se bz negatiue ad oēs cas' usurarios: qz pari rōe sic i vno cas' su: sic et i q'libz p'hiberi d'bit: cū d sui nā sic ma/ la. Et h' s'nie ē Jo. an. i mercu' in regla. p'ctm. Die ēr Alex. d ales. i. iij. p' sū. q' qzuis boiez oc cides sit pēm i se: n tñ fm se. Et iō qnqz licz ocl dere qz dñs i aliq'bz castibz hōicidiū p'cessit. Da re tñ ad vsurā ē pēm i se et bz se: qz nūqz in aliq' casu licz. Et sic nillā p' cadere i ca dis p'fatio: v'z plane e' d vsu. c. sup eo. tāta nāqz ē ill' f' d' d' r'as q' ēr i extrā nēitate qñ licz furari: n licz aliū iduce' ad mutuādū l' b' vsura. ¶ Ut igit' vsure viciū mag' eluceat Est no. scdo q' i oī p'ce ex b' r'igite vsura vl nū: q' aliqd accedit soz ti vl qd ē d sozre. vbi g'ra. Si qd possidz domū vl fudū vl hō: fruct' in exēscēs d sozre ē et nō accedit sozti. Si qd igit' emit aliquā rē iusto p' cio res ipa secū porrat sozre suā. Et si q' puenit in exēscētia illa d sozre ē et nō accedit sozti. Et eo dē mo r'igite i locatōe. L' comodariū at si manet i sua nā n recipit exēscētiā sozre/ s'z mag' tūc i aliū p'ctū trāst' fm locatū. Ex q' ifert' q' solū in mutuo lucz accedit sozti. Et iō i b' r'ozdāt oēs doc. q' i mutuo n licz accipe vltra sozre: q' i oī lū i p'ce mutui veri vl in r'ep'ari cadit vsura. Dic. xij. q. iij. c. putat. Die qdā glo. q' si duo p'ct' q' d sui nā s' f' uenti. s. mutui et comodariū. Mutuū em' si n' ē g'ratū: tā n' ē mutui s'z vsu

D

3

Usura

Soz

B

Uti
mēta
culof
est ex
vsura

De usura

pōt sic libere dare q̄ talis mutuas licite potest
 sic vltra forte recipere: vt pz ex pmissis. **S**eda
 usura dicitur usura signi. cui vicia pacis expsum nō
 inueniunt: q̄dā signa intentione animi manifestā
 tia. puta cū mutuas insinuat hō nūc vlt' sig
 q̄cūq; q̄ nō mutuarer nisi lucrū aliqd speraret.
 sicut cū post mutū negat finitū vel iuramēti
 denegat relaxatōes ei q̄ iuravit se nō absentare
 z his filia. Tal' em̄ nō em̄ qd̄ accepit ide tenet
 restituere: sed etiā illi tenet restituere eq̄ tū mō
 mutū recepit: nisi candicū aliqd obstat. **L**ur
 rō est: qz nō refert qd̄ ex eq̄pollētib; fiat. Nā sic
 n̄ refert vtz q̄s aliū gladio vlt' baculo inficiat
 sic nō refert an hō vlt' signo/demōstratiōe vel
 circūlocutiōe q̄s aliqd ostēdat. vt ex de p̄ang.
 z affi. c. tua nos. **U**sura deniq; paci fit cū pa
 tro expsum de acq̄rendo lucro vltra forte. **E**t vt
 tangit ex de exel. p̄la. c. inf̄ dilectos. in glo. tri
 plex ē usura. **P**ria dicitur usura cōsis. z illa q̄ i die
 vlt' septimana vlt' in mēse excedit forte: sic pz
 ibidē in ex. d. clerico iudice ad taxillos q̄ p̄ces
 sic socio. xj. p. xij. **E**t sic p̄ma die potuit excede
 re. **S**eda dicitur ceteris: q̄. s. excedit forte i anno.
Tertia dicitur septupla vlt' sexagesima. q̄. s. excedit
 medietate forte i anno. **U**n̄ Justinian⁹ impa
 tor p̄misit vsuras ceteris: q̄. s. excedit medietate.
 leuissimas: qz vidit hoies imp̄ij sui puos esse z
 puos ad dandū ad vsurā. z sic p̄misit min⁹ ma
 li ad eutradū ma⁹. p̄misit iquā. i. nō puniuit.
Un̄ leges ip̄licite p̄hibēt vsuras: vt s. cactū ē.
Tertio ē notādū q̄ vsura fm̄ oēs doc. p̄rie
 nō comitit nisi in p̄ctu mutui. **M**utū at̄ dicitur
 q̄n̄ aliqd d̄ meū sic p̄ aliqd tēp⁹ tuū. **E**t iō necesse
 est q̄ solum in illis reb; q̄b; mutū inuenire
 pōt vsura comitit. q̄s **B**lex. d. ales distiguit i
 triplici ḡne. **Q**uedā em̄ mutuant sub certo nu
 mero sic pecūia. q̄dā sub certo pōdere sic aurū
 argētū. q̄dā etiā sub certa mensura sic granū/
 vinū/oleū: z silia. i. q̄b; solū p̄rie comitit vsu
 ra. **L**ur rō ē: qz sole res circa q̄s mutū p̄stite
 habēt de nā vel arte sibi p̄sticū valorem: quē
 trāscēdere minie p̄nt: nisi victose p̄nām vlt' or
 tem agat. **A**d **S**ic. autē q̄ obijcit etiā i alijs reb;
 vsurā comitit posse: vt in eq̄ vlt' p̄dio p̄ pecunia
 mutuatā i p̄ign⁹ recepto. **D**icēdū est: q̄ distin
 ctio fieri dicitur in vsurā q̄ exigit ab vsurario vlt'
 tra forte vel mutū: qd̄ p̄rie dicitur vsura. z in rē
 in q̄ comitit vsura: q̄ est ip̄m mutū. vt equ⁹.
 vel agrū de q̄ gignit ip̄m lucrū. **N**ā si pōderat
 id qd̄ mutuo dat cui p̄rie z vere accedit vsura
 tūc sp̄ p̄stite in trib; p̄dies. si hō ponderat p̄
 mutū qd̄ dat: tūc esse pōt aliō a p̄dies. s. **B** in
 p̄rie z interpretatiōe dicitur vsura. **C**irca tertiu
 p̄ncipale vidēdū est de infesse quō pōt admitti
 in p̄ctio. **P**ro q̄ scēdū q̄ infesse fm̄ doc. est q̄
 dā eutratio dāni vlt' recōp̄satio dāni. **U**n̄ fm̄
 scēdū **L**bo. ij. q. lxxvij. ar. ij. in solone p̄me
 rōnis p̄ infesse. i. p̄ occurrēt damno eutratio li
 cētū est pacisci cū alio. aliqd recipere vltra forte
 tem absq; vicio vsureita q̄ in pacis deducat
 eum eo cui mutuat damni recōp̄sationē p̄ qd̄

Usura
triplex

S

mutuus
sic tripli
citer age
nere

Infesse

sibi suberabit aliqd qd̄ debet hē. qz hoc non
 est vendere vsum pecunie vel mutui: s. dānuz
 euitare. recōp̄sationē tū damni. qd̄ p̄siderat in
 b q̄ de pecunia nō lucrā nō potest i pacis de
 ducere: qz nō debet id viderē qd̄ nondū habet
 z mltipliciter impediri pōt ab habēdo. **D**eniq; q̄
 licet vnusq; pacisci pōt p̄ interesse damni
 mergēris tam de p̄terito q̄ de p̄nti z de futuro
 lacius dixi sup̄ sermōe. cxxij. **D** E. p. corū. z. cxx
 ij. **A** B. p. corū. **S**ed d. qz: quō potest cō
 mittere vsura in emptione z venditiōe: vtz plus
 vendēdo p̄pter dilatiōē solutiōis: aut minus
 emēdo p̄pter antecoratiōē r̄ptis. **P**ro illo ē no
 tandū q̄ si vendēs p̄centi dilatiōē solutiōis
 auger. p̄trea p̄ctū solutiōis: non tamē vltra
 terminū iusti p̄ctij sez rigidi grad⁹: vt pz s. ser
 mōe. cxxij. **A**. tūc ex vlt' p̄tract⁹ nō comitit vsurā
 qz talis nō vendit vltra iustū p̄ctū: q̄uis nō
 faciat gratiā remissionis p̄ctij descēdēdo ad
 gradū discretū vlt' p̄ctum. qd̄ libet faceret si es
 mens statim solueret. **N**ā aliud est non facere
 gratiā aliqd p̄ eo q̄ facit gratiā expectationis.
 z aliud est p̄pter expectationē simplr excedere
 iustum p̄ctū. **I**n sup̄ hoc gnālī tenendū ē q̄
 tēp⁹ illud vendi pōt qd̄ est p̄ctū p̄stitoris aut
 venditoris. tēp⁹ autē qd̄ nō est p̄ctū p̄stitoris/
 sed pot⁹ recepto: sic est in omni mutuo nūq;
 vendi potest. **E**t sic p̄pter tēp⁹ rem plus viderē
 aut minus emere q̄ tēp⁹ p̄tract⁹ valeat: qz non
 ex malicia p̄bentū: sed ex p̄ria natura p̄tract⁹
 illud p̄cedit zē. **E**xēplū p̄mi. **S**i qd̄ vedit equū
 nō pōt vendere tēp⁹ cū in p̄tractu fit trāslatio
 dominij ip̄i equi. z sic tēp⁹ est p̄ctū emproz.
Si hō vendit vsum equi tūc pōt viderē tēp⁹:
 qz tūc est p̄ctū venditoris/ eo q̄ nō trāstet domi
 niū equi. **E**xēplū sc̄dū. **Q**uis vedit bladū ob ali
 tēri⁹ rogatū in h̄eme q̄n̄ min⁹ valet ponit illū
 vltra iustū p̄ctū: qz fuare p̄ponebat z disponē
 bat illud in estare q̄n̄ plus valet. **E**t ecōtra dicit
 pōt de emēce. **U**n̄ si taliter bladū vendēs nō dis
 postur illū fuare: tūc vsurā comitit. qz ex ma
 licia p̄bent⁹ z nō ex natura p̄tract⁹ pl⁹ iusto vlt'
 didit. **D**e **B** vide s. ser. ex. **J** R. silr ius vlt' vsus
 rez p̄ futuro tēp⁹ min⁹ em̄ pōt q̄ si p̄ncipalē
 traderent. z q̄nto ius futuroz p̄ndit i longi
 ora t̄p̄: rāto ceter⁹ parib; em̄ pōt minoz p̄ctio.
 qd̄ sanc̄ intelligit i his reb; in q̄b; ius rei differt
 ab ip̄a re vlt' ab actuali possessione z vsu rei. **E**t
 sic p̄ redditiō z possessionē z silib; l; min⁹ da
 re q̄ toto tēp⁹ valeat i fructib;. **S**ilr ponat cas
 sus de pecunia q̄ creditor hēat ius p̄cipiendū
 a debitorē singlis annis. c. floz. vlt' ad. r. an⁹
 nos q̄ faciūt mille floz. tūc tēp⁹ illud est p̄ctū
 venditoris z pōt viderē creditoritica q̄ i p̄mptō
 dabit tūc octingētos floz. sed de his lat⁹ dixi
 sup̄ ser. ex. **R** L. p. corū. **S**ed adducit. qz:
 qd̄ est dicēdū de mutuo coactio simplr vel
 fm̄ qd̄ de hoc dicēdū est q̄ mutū qd̄ simplr
 fit ex coactiōe sez cōitate vel elupioze cogēte ex
 cusat ab vsura: qz talis coactio multū aufert
 de ratiōe mutui: z p̄sequēs d̄ rōne vsure. **D**e

D

Re

S

natura nancq; vsure est: q; fiat in mutuo volu-
 rario cu' spe lucri. B' autē mutui est coactū sine
 spe lucri saltem pncipalit: qd nō est licitū i le-
 ge necessitas licitū facit. vt cō de reg. iur. verū
 tū recta rō necessario iungit coactiōi: q; si co-
 gi placere illi citū fieri: eo q; coactio i volun-
 rariū transiret. Sicut volūtarium fin qd excusari
 pōt ab vsura. & bi g'ra. Si rem meā p potētiā
 vel iusticiā occupasti: v' mibi vim facis i rebz
 meis: v' nō restituis mibi rem mutuo pstitam
 locatā vel cōmodatā: aut etiā non soluis mibi
 opas: ipēsas aut alia q'cūq; debita: vel nō vis
 desistere ab iniuria mea nisi tibi mutue cēnēti:
 q; facio desistis iniuriari: & oia pmitte' restituē/
 re: B' nō est vsura ex pte mea cū nihil lucri: sed
 redimo veracionē iniuriā: mea recupo: & me d'
 fendo: qd licz. ar. cō de sim. c. dilect'. nec vsurā
 cōmito si ppter mutuum mibi soluat iustū debi-
 tū: v' nō exigat iniustū debitū: d' his lari' sup
 de mutuo coacto ser. cxxij. B. p. corū. ¶ S'
 adhuc di. qd: qd tūc est dicendū de dubio v' p'
 culo qd influente pōt in ptractu mutui veri v'
 ierprari: Rūdet q; rōne dubij vel piculi talis
 pōt qd aliqñ aliqd vltra forte recipe: licz frequē
 ter vsura palliata se latēter imisceat. Pro cui'
 intellectu regule gnātes dari pnt. Prima q; in
 mutuis veri v' ierprati spe lucri pncipalit'
 facti: dubiū seu piculū a fenore nō excusat. Lu-
 ius rō ē: q; si pncipalit' sitne spe lucri tūc vsure
 viciū est annexū. Et iō dubiū & piculū d' sui nā
 nō collit viciōsitate a tali mutuo. Secda regla:
 q; dubiū & piculū nō collit vsure viciū: nisi do-
 minij & vsus rei piclitat' cū q; lucrā ad lucrā
 rē pteat: q; ex re sua nō aliena qd lucrari dō.
 Lu' rō ē: q; cū in actu lucrādi piculū mercij
 v' pecunie nullo respectu act' mercādi spectat
 ad ipm tradendū: sed solū ad eū cui res tradite
 sūnt: eū co ipso rez vsus & dominij q; ad actū il-
 lum mercādi spectat ad eū solū cui' piclo cur'
 rētes ei p d' d'no suo. Tercia regla q; dubiū
 vel piculū a fenore nō excusat: vbi i' p'ctu causa
 r'pis non p'ij plus aliqd sperat. Lu' rō est: q;
 ibi semp' psumit esse mutuum v' ierpra-
 tiū: cū sit spe lucri ppter incertēs r'ps de quo
 dicit' est sup. In ptractu igit' mutui veri v' in-
 ierprati: q; duplex dubiū siue piculū influenti-
 re potest. pmo in capitali & nō lucro. scdo in lu-
 cro & nō capitali. tertio nec in capitali nec in lu-
 cro. q'ro & in capitali & i' lucro: de q'bz sup' lati'
 ser. cxxij. B. p. corū. ¶ Ultimo dubitat' de
 mutuo in locatiōe ansaliū. De h' dicit Alex. de
 aler. q; duobz modis ibi interuenire pōt fraus
 vsuraria. Prio qñ lucrū qd ex tali cōmissiōe p-
 uenit ortū habz ex mutuo: vt si diues pauperi
 mutuat. c. floz. ad emēdū iumēta nutrita ad
 lucrum veriusq; tale lucrum est viciōsum: q;
 ortum habz ex mutuo: hic siue totum: siue par-
 tem mutuo tradenti: q; ex mutuo lucrum sum-
 mere potest. Scdo qñ excludit piculū pncipal'
 cōmissiōe: siue qñ pmitte' sibi taxat
 lucz. i' rata q'ntitate: q; nō rēpēsat labore solz

R
 Regule

licitudo nutrit' s; recta estimatiōez. De h' mo-
 nald' i' sūma ponit regulā gnālē dices. Hoc ge-
 neralit' v'z ē: q; vbi pbabil' dubitat' v'z cōdi-
 tio vni' sit deterior v' alteri' ex forma p' ditiōis
 v' paci adhibiti in p'benda societate nō ē p'ctū
 vbi aūe ad arbitriū boni & expet' viri g'uat' alte-
 ri' p' ditiō p'ctū ē ex pte g'uat' si scien' h' faciat
 & tene' ad r'ctōnē. Nō p'ctū dari g'ualit' doctri-
 na sup' h' traditiōibz aialit'. p'p' varietatē tra-
 ditiōnū & varios dolos q; sb' talibz p' ditiōibz a
 busdā excogitant' enormit': q;uis nō vltra modū
 eratē iust' p'ctū. i' q; cāu nō solū ecclia s; ēt p'uauo
 q; q; ren' ad r'ctōnē. Et si nō iure fori saltē iure
 poli. Et maxie. qñ simplicē circūuenit. vt cō de
 emp. & v' c. cū dilecti. d' his locatōibz aialit' la-
 ri' dicit' sup' i' ma'ia d' socidit' f. cxxj. p. corū. Et
 his oibz p'z q'ra occurat malicia i' p'ctū. mu-
 tuādo. locādo. emēdo. vedēdo rē. & r'ctū d'ysur'
 & p'ctū iniust'. Rogem' q; deū vt in his sua
 g'ra nos respiciat ne illū offendam': vt iuste vi-
 uētes p'mia eterna capiam' Amē

De p' ditiōibz q; d'nt obfuarē mercatores
 Sermo. CXXXIII

Difficile exiit

negocias a negligētia sua Eccl' cxxij.
 ¶ In pcedētibz ser. audist' d' m' p'p'li-
 ci malicia vsurariū & de varijs p'ctū iniqs emē-
 tiū & vedentiū. Uñ merito qd iustitēs p'ctū hu-
 manis terreri dēret. S; vt sciat' mercatores q'it-
 ter se h'c debeat ad obrinēdū vitā efnā: cogitā
 ut nē ex se p' doctoz pōt siue dicit' aliq; p' ditiō
 nē siue p'cepta q; mercatores i' se h'c d'nt si salua-
 ri d'ndat. q; iust' t'ema valde difficile ē mer-
 catōri vt excuset' sp'a negligētia rē. Pro gratia
 Auema. ¶ Difficile exiit ne. rē. vbi s. ¶ Q'
 saluator nō eiecit de tēplo vendētes et emētes
 Lu. xij. Et iust' t'ema mercator' difficult' excu-
 sari p' qñ aliq' negligētia siue omissione noxē.
 Iō i' p'nti ser. videnda se ea q; r'ctunt ad h' ve
 mercator' nō obuiet legi diuie qn p'ctū se p'oz
 met volūtatē diuie. Pro q; ē notādū q; merca-
 tori decē p'cepta siue p' ditiōes s' ad h' n'arie.

- Timor d' i' oibz agēdis
- Fidelitas i' sacro m' mōnij
- Veritas in v'bis
- Equitas in factis
- Emēdi v' vendēdi libtas
- Epis nō sui inuēdibiltas (canctē
- Ad p'iz charitas p'cti q; se ciusdē mer
- In solūdo p'missa legalitas
- In agnoscedo & p'cauedo p'ct' vsurari
- os studiositas (d'ctas
- Ch'iane religionis obseruancia & mo

¶ Prio potissime necari' ē mercatori d' rior i'
 oibz agēdis. Pro q; r'ioze nutrit' dō et p'fundo
 eria se n'aria. Prio vt missas & alia diuina officij
 cia frequētat' nō d' sinat p'cti i' d'ntē diebz & festi' p'nci-
 palit' sūo p' cāuedo ne mercetiaz negocijs i'
 p. 4